

FÖRSKÖNING

Medel till förskönande genom nya objekt,
förbättringar och underhåll på landsbygden
i Ronneby kommun

Så här har försköningspengarna
använts hittills

Ronneby
KOMMUN

INNEHÅLL

Del 1. Försköningspengarna - Allmän del

- 6. Historiken
- 7. Hur har det blivit?
- 8. Några exempel på större, mer samlade satsningar
- 14. Målbilder - grundläggande principer och typer av objekt
- 23. Om bygdekänslan, platserna, de sammanhängande stråken
- 30. I verkstan, om tillverkningen och uppväxlingen
- 37. Några sammanfattande kommentarer
- 38. Delar som bör kunna förbättras framöver

Del 2. Försköningspengarna - Exempelsamling från samhälle till samhälle

- 44. Backaryd
- 46. Belganet
- 48. Blekingepärlor
- 50. Bräknebygden
Bräkne-Hoby med omland
- 52. Bräknebygden
Järnaviksskärgården
- 54. Eringsboda
- 56. Hallabro
- 58. Johannishus
- 60. Kuggebodalandet
- 62. Listerby
- 64. Møljerud - Karlsnäs
- 66. Saxemara
- 68. Tjurkhult
- 70. Öljuhult

Skriften FÖRSKÖNING är utgiven av Försköningsrådet i Ronneby kommun och Ronneby Kommunbygderåd. Ansvarig för innehållet i den Allmänna delen och för flera delar även gällande Exempelsamlingen är Roland Gustavsson. Layout och originalproduktion Ingegerd Linden. Tryck Copy Graf, Bräkne-Hoby.

Många har bidragit med foton. För andra delen ombads samhällsföreningar mm att komma in med bilder som sammanfattade arbetet med försköningsmedlen för deras by. För att understryka det viktiga tillverkanet så ville vi få exempel på själva arbetet som del. Vi ville även få bilder över hela året då vi vill stimulera att användandet inte bara sker över en kort sommarperiod utan mest möjligt över hela året! Utanför dessa så har det största antalet foton, mer än åttio, tagits av Roland Gustavsson. Andra som bidragit är Bo Svensson, Saxemara, Ola Johansson, Eringsboda, Sven Strandberg, Hallabro, Stefan Rehberg, Bräkne-Hoby, Maria Dehlsen, Belganet samt Ingegerd Linden, Bräkne-Hoby.

Foto omslag: Bo Svensson

FÖRSKÖNINGSPENGARNA

Allmän del

Försköningspengarna är ett sätt för kommunen i Ronneby att varje år satsa medel för investeringar och underhåll på landsbygden och i landsbygdens samhällen utanför Ronneby stad. Översta bilden: Helena Carlberg Andersson, ordförande för Kommunbygderådet, framför Jan-Erik Ronneback, Backaryd och Mats Paulsson, Eringsboda, som fanns med i första styrelsen 2006. Nedanför Patrik Hellberg, park- och gatuchof på Tekniska förvaltningen samt Bo Svensson, Saxemara, Sven Strandberg, Hallabro, Tommy Kalmtegg, Ölgehult och Ingrid Ekvall, Møljerud.

2006 fick Ronneby uppdraget att ordna landsbygdsriksdagen för organisationen Hela Sverige ska leva. Intresset för landsbygdsfrågorna steg därefter i kommunhuset. Kommunpolitikerna bjöds in till konferensen och det ordnades efter landsbygdsriksdagen en politikerekursion med buss och guider som många menar haft stor betydelse.

1. Fikastopp vid Listersjön i Johannishus där man färdades längs ett av Blekinges vackraste tvärsnitt.
2. Kenneth Michaelsson och Roland Gustavsson samspråkar under en paus vid bussfärden.

Magda Persson, Ronneby kommun, och Sven Strandberg, Blomstrande Bygden, sida vid sida.

Historiken

- Ronneby kommuns försköningsmedel

Ända sedan i början av 2000-talet har samhällsföreningar och motsvarande i de mindre orterna kunnat söka försköningsmedel från Ronneby kommun. Från mindre pengar och insatser i en liten skala under de första åren så har intresset för medverkan stigit och det som sker kring försköningsmedlen har ökat i betydelse och omfattning. Medel har kunnat växlas upp med ideellt arbete, bygdekunskapen ute i kommunen har kunnat tas tillvara och entreprenörer har kunnat vävas in. Många typer av projekt har därmed kunnat realiseras och fler och fler av kommunens olika delar har utnyttjat dem.

Ronneby kommunbygderåd och företagare vid en studieresa till Polen 2006.
I mitten står Ola Pagels samt Ebon Kaisajuntti, landsbygdsutvecklare i Ronneby kommun.

Hur kom försköningsmedlen till?

Det var den dåvarande Tekniska förvaltningen som i början hade hand om ansökningarna och de beslutades av Tekniska nämnden. Litet senare, 2006, bildades Kommunbygderådet för att kunna lyfta och samordna landsbygdens frågor på en kommunal nivå. Rådet har sin bas i organisationen "Hela Sverige ska leva" men knyts här till den kommunala organisationen. Efter landsbygdsriksdagen år 2012 växte intresset från Landsbygdens samhällsföreningar för

att kunna påverka sin närmiljö och genom Ronneby Kommunbygderåd yrkade man då på att få bli delaktiga i hur försköningsmedlen användes.

En försköningsgrupp bildades 2014 på initiativ av Kommunbygderådet med representanter från rådet och med park- och gatuchefen som sammankallande. Ronneby kommun avsatte då en miljon kronor varje år till försköningsåtgärder med krav på att de endast

fick avse investeringar. Tanken var att försköningsmedlen främst skulle sökas av samhällsföreningarna eller motsvarande med deras breda förankring i bygden och ansvarskänsla för inte minst de allmänna platserna. Kraven var samtidigt att efter detta stöd för investeringarna i början så skulle samhällsföreningarna svara för underhållet. Senare så har detta

förändrats då de flesta anläggningar, platser och områden behöver en mer kontinuerlig vård för att investeringarna som gjorts inte ska "kastas i sjön" utan snarare vårdas och utvecklas. Därmed beslutades att investeringsstödet skulle kompletteras av ett restaurerings- och underhållsstöd som idag ligger på samma nivå som investeringsstödet i starten.

Syftet med försköningsmedlen

- utveckla och stimulera miljön för invånarna och bidra till en ökad turism. Därvid är syftet att tydliggöra samhällenas grundläggande identitet och läsbarhet, öka attraktiviteten och tillgängligheten samt allmänt lyfta förekomsten av besöksmål i form av lokala områden, platser och rörelsestråk.
- skapa engagemang och stolthet för sin bygd och inom Ronneby kommun hos invånarna.
- medverka till att de mindre orterna på landsbygden upplevs som attraktiva att bo och verka i.

- skapa delaktighet bland invånarna, så att de på ett enklare byråkratiskt sätt själva ska få resurser för att göra sina samhällen mer attraktiva.
- lokalt förankra och utveckla vidare mer övergripande projekt som tidigare har initierats av regionala eller kommunala organ och organisationer så att de "landar bättre" i det lokala sammanhanget. Därmed bli något av "den förlängda arm" som organisationer på regional och kommunal nivå i många fall behöver för att kunna nå en stark lokal förankring.

Hur har det blivit?

Med åren har allt fler på landsbygden upptäckt hur man på ett jämförelsevis enkelt och snabbt sätt kan förverkliga sina försköningsidéer och allt fler söker medel för att medverka till att göra sina orter attraktivare. Genom samhällsföreningarnas engagemang har resultatet av de gjorda insatserna blivit mycket bra och ibland utmärkt. Det goda resultatet har medverkat till att våra politiker förstått försköningsmedlens värde och höjt summan till två miljoner per år, där det ligger idag. Genom den ytterligare millionen, som avsatts till underhåll och restaurering har en bibehållen eller ökad försköningsseffekt på gjorda investeringar kunnat komma till stånd. I ökad utsträckning har dessa projekt dessutom kunnat växlas upp via andra typer av medel.

I denna skrift presenteras försköningsobjekt runt om i Ronneby kommun fram till och med 2019. Ordningen följer bokstavsordningen mellan samhällena.

Ola Pagels, Kommunbygderådet samt Bygd i samverkan

Några exempel

på större, mer samlade satsningar
med hjälp av försköningsmedel

1. Underhållet av Backaryds centrala delar
2. Dammenområdet, Hallabro
3. Restaurering av Stationsplatsen, Hallabro. Ny bro, våtmark samt nyanläggning av aktivitetsytan.
4. Kärleksstigen, Hallabro. Restaurering och förlängning vid Ekkullen.
5. Ågången Belganet
6. Ekfors – Dönhult, norr om Bräkne-Hoby. Restaurering och utveckling.
7. Svenmanska parken, Bräkne-Hoby, Restaurering och utveckling
8. Kamrastigen med grillplats, Järnaviksskärgården

1.

2.

1. Sidenpion från Svenmanska parken
2. Från Ekfors-Dönhultområdet med bänken och utsikt över dammen.

Till höger: Den mäktiga Bräkneåsen har till största delen tagits i bruk som underlag till centrala Bräkne-Hoby och kulturkvarteret, men norrut, från Pestkyrkogården och aktivitetsparken i Sanden, är åsen oskadad och fin. Där finns en möjlighet att öppna upp ett helt nytt stråk norrut, samtidigt som det bildar en förbindelse

mellan Sanden - aktivitetsparken - stationen. Försköningsmedel har använts till en etapp 1, med anläggning av själva stråket och därefter viktiga landskapsvårdsåtgärder för att bromsa igenväxningen och få fram rika karaktärer åt sidorna längs stråket.

1. Björketorpsstenen, som kanske Sveriges äldsta skriftliga källa, men också Sveriges högsta runsten, är en klenod som ligger i början av Johanneshusåsen. Det är bara en av områdets stora sevärdheter. Här finns mängder av fornminnen och naturreservat samlat i ett litet geografiskt område, kopplat till åsen och Johannishus slott, som Blekinges största herrgård. Här har guldgubbarna påträffats, något som blivit en rikskändis. Försköningsmedel har bl a bidragit till att utställningen om guldgubbarna vid Hjortsberga gravfält och kyrkan kunnat förbättras.

Foto, Ola Johansson 2019.

2. Saxemara badflotte med båt
3. Saxemara Yttre udde, restaurering till naturpark med Yttre och Inre Badet

5. Kuggeboda ångbåtsbrygga
6. Båtasjön. Del av vildmarksleden med bad- och grillplats, Ölnehult

Målbilder

för arbetet med försköningsmedlen
- grundläggande principer och typer av objekt

Större satsningar, lysande projekt och publikmagneter

Försköningsmedlen hos Ronneby kommun avser att inom Ronneby kommun stärka exempelvis samhällenas grundläggande identitet, attraktivitet och tillgänglighet genom viktiga åtgärder riktade mot områden, platser och stråk. De är vikta för de små projekten som lätt kan förbises därför att de just är små, men många av de små och helt vardagliga objekten är ofta fundamentalt viktiga att bry sig om. Samtidigt ska försköningsmedlen även ge plats för stora projekt som förmår lysa långt utanför kommungränserna.

Av de projekt som idag kan räknas som större finner vi idag Backaryds och Hallabros underhåll av samhällets allmänna grönytor. Här finns också "Svenmanska parken" i Bräkne-Hoby, som även representerar något så ovanligt som trädgård i det här sammanhanget och som rönt stor framgång som arena för årligt återkommande arrangemang som Skördefesten, Byafesten, guidningar och visafnarnar. Just Svenmanska parken har dessutom fått en stor medial uppmärksamhet med exempelvis över 50 artiklar och kapitel under anläggningens tre första år (under 2014 – 2017) och dessutom har den under både 2018 och 2019 fått medial uppmärksamhet på riksnivå.

Andra "publikmagneter" är till exempel bastuflotten i Saxemaraviken. Större projekt som rönt stor uppskattning är dessutom "Kärleksstigen" i Hallabro, entréplanterarna i Johannishus med rhododendron, samt öppnandet av Ågången i Belganet, som visar på den åmiljö som utgjort hela basen för samhällets uppgång och utveckling.

Ett annat projekt som lyfter samhällets centrala delar är Bräkneåsstråket i centrala Bräkne-Hoby som vidareutveckling av skatebanan och Ekfors – Dönhult, som blivit ett nytt rekreativt område för Bräknebygden, där försköningspengar stått för en mindre men ändå viktig del. Bland större projekt med försköningspengar som just inletts finns dessutom längs Bräkneån en rad besöksplatser samt kustnära områden i Saxemara och Järnavik. Flera av dessa projekt kan utvecklas vidare stegvis och på sikt tillhöra den större typen av projekt, där satsningen ska vara så stor att det ger en "lyskraft långt utanför kommungränserna".

Nytt, nyupptäckter och återupptäckter

Tillgången till försköningsmedel har lett till att vi fått fler områden som vi nu kan kalla fritidsområden av rang för de lokala samhällena. Konkret är Ekfors-Dönhult-området längs med Bräkneån på väg att bli ett sådant, och det ger dessutom stora möjligheter att än mer förankra sig på platsen och därmed skapa ett nav som kan bli viktigt för turism, friluftsliv och utomhuspedagogik för hela dalgången. Liknande kan sägas om Saxemaras yttre udde med det spännande mötet med havet med camping och flera allmänna badplatser, men även en natur av rang som återupptäcks nu. Det bör kunna ge en extra klang åt hela samhället Saxemara, ge framtida möjligheter som länk vidare mot Gribshundfynden vid Stora Ekö och tjäna som ett värdefullt komplement till kyrko- och skolmiljön i Saxemara, den nybyggda fotbollsarenan och båtlivet i Saxemaraviken.

Som nytt besöksmål står också Svenmanska parken stark tillsammans med Bräknebygdens kulturhus i de västra kommundelarna och Bräkne-Hoby. Svenmanska parken kan ses som en symbol för ett samhälle i medgång. Vidare är den utvecklad för att fungera som ett besöksmål, där man går ut och njuter genom att titta och förhoppningsvis beundra, men inte bara. Den är även ett exempel på hur man kan bjuda på direkt kunskapsförjupning och förkroppsligat lärande, som möjliga nya verksamhetsfält för föreningar, genom att vara ett projekt som man kan arbeta i. Ett bonus är att det således samtidigt är ett socialt projekt, där chansen finns att öka sin vänkrets

samtidigt som man arbetar i ett gemensamt projekt av vikt för byggutvecklingen! Svenmanska parken är dessutom det tydligaste exemplet på hur en ny arena byggs upp som sedan kan knytas vidare i olika arrangemang och event, med Byafest, Skördefest och sommarkvällarnas visafnarnar i samhället och bygden.

Men det handlar inte bara om Svenmanska parken bland de stora satsningarna. Vidare har vi fått en hel rad exempel på hur försköningsmedel blivit ett viktigt instrument för att lyckas med att öppna upp stråk och platser som ligger centralt i våra samhällen, som i Belganet och Hallabro, och i direkt anslutning till våra bygdegårdar.

Det finns också mängder av mindre projekt som varit nyttiga. Informationstavlor o. dyl. har givet chans till större uppmärksamhet. Utvidgningar av parkeringsplatser har medfört att verksamhet i bygdegårdar mm kan få en högre kapacitet. Ökad belysning har medfört större chans till att även kunna röra sig utomhus i mörkret, som i Hallabro med Kärleksstigen och längs promenaden i "Ekkullen" och längs Dammenområdet i centrum. Det är ett imponerande nät av rörelsestråk som på detta sätt kommit till i ett samhälles centrala delar! Dessutom bör det sägas på en mer principiell nivå: I flera fall har viktiga men alltför igenvuxna områden öppnats upp så att man igen kan få en känsla av att samhällena och vår landsbygd är just vårdade, attraktiva, tillgängliga och värda att bo i eller besöka.

Kurortsidealet

- ett intressant koncept får renässans

Ytterligare, så har det i flera fall kunnat skapas förbättrad kontakt mellan samhället och en naturskön plats på ett liknande sätt som klubbstugor och platser utvecklades någon kilometer från samhället för att stärka folkhälsa mm på 1930-talet, som ett arv av kurortstänkandet, med Salsjön för Bräkne-Hoby, Nättrabyån för Eringsboda, Sänksjön för Kallinge som just de äldre exemplen. Man ville då helt enkelt inte ha fritidsområdet direkt knutet till samhället utan det skulle ligga cirka en eller ett par kilometer bort. Idag kan man ana liknande synsätt, till exempel med Belganets Lilla Galtsjön, som inte bara är en utmärkt badsjö utan även utflyktsplats, plats för midsommarfirande mm. Liknande kan sägas om Backaryds Skörjesjön, Møljeröds Mållsjön och kanske Johannishus och Liatorp med Bågsjön.

Men det är inte slut med det: Där finns också exempel på hur vi åtminstone nått steg ett och två i att öppna upp områden som på nationell nivå bedömts vara av riksintresse (!) för naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv och turism och där länsstyrelse hitintills fått nöja sig med att lägga sig på en lägre grundnivå av resursbrist mm.

Sist men inte minst så finns här exempel på hur försköningsmedlen kan knytas till aktuella teman och platser av "allra högsta rang". Så har skett i Johannishus – Edestad i anknytning till "Guldgubbarna", som sensationella forntida fynd vid Johannishusåsen. På ett liknande sätt så har arbetet med Yttre badplatsen i Saxemara öppnat upp för möjligheter att knyta an till "Gribshunden" i Saxemara och "Bastuflotten" har uppkommit som projekt inte bara för att kunna

erbjuda bastubad utan även för att stärka meningensinnehållet och symbolvärdena i Saxemaraviken med båtliv och varv.

Äkthetens äkthet

Objekten, som vi på sådana sätt kunnat medverka till en kvalitetsförbättring för, rör vår gemensamma omgivning, allmänna platser och viktiga stråk. Därmed berör de även flera viktiga och helt grundläggande aspekter i vår tid, som folkhälsa, boende- och turistkvalitéer, vandring och förlängd utomhusvistelse, utomhuspedagogik, barns möjligheter till en rik uppväxtmiljö, äldres möjligheter till meningsfulla aktiviteter och träning i motorik.

Man kan troligen också påstå att de ger ökade möjligheter att stärka djupet i turismsammanhang, stärka känslan av äkthet till "äkthetens äkthet", kunna guida, öka kännedomen om och ansvaret för vår omgivning och ge ökad uppmärksamhet åt själva förvaltningen av vårt landskap som ingrediens. Se vidare om "vår verksta" omedelbart efter den här texten, där ett antal exempel valts ut för att stärka vår medvetenhet om att genomförandeytelsen för att realisera är centralt och fundamentalt viktigt, och knappast något som vi kan ta för givet eller tro att naturen fixar det själv!

Många gånger så har arbetet med försköningsmedlen kunnat innebära nyupptäckter eller återupptäckter av det vi blivit hemmablinda inför, eller glömt bort charmen med, genom att något fram till idag blivit alltför igenvuxet, skapat irritation eller orsakat en försvårad användning av. Andra gånger så har försköningsmedlen hjälpt till att lyfta fram riktigt natursköna miljöer på landsbygden, binda ihop viktiga platser fysiskt och mentalt och kanalisera besökare vid känsliga miljöer genom nya eller förbättrade stråk.

1. Öljuhult, som enskilt besöksmål och samtidigt en satsning som en del av vildmarksleden.
2. Dammenområdet, med Hallabros nya bro.

3. Fyra miljöbilder från Ekfors 2018
4. Den fotograferande engelsmannen Robert Tregay, ägare av Landscape Design Associated, var där som besökare i sommar och är en av Englands mest framgångsrika landskapsarkitekter under de senaste femtio åren. Ansvarig för bl a olympiaden i London mm. Har stort intresse av det nordiska landskapet.

Den bortglömda bänken.
Foto: Bo Svensson

1.

2.

3.

3.

4.

3.

Vad kännetecknar försköningsprojekten?

Vilka typer av projekt är "lämpliga" som "försköningsprojekt"? Låt kreativiteten flöda! Att finna det som ingen tänkt på kan bli vägen in. Det gäller många gånger att finna det som kan bli "skyltfönstret" eller det som syns i skyltfönstret i en tid där mycket pockar på uppmärksamhet. Det kan också vara att gå steget längre än någon tänkt sig och överraska. Men det kan många gånger även gälla att få till det så att "hemmasilvret åter fås att skina"! Det kan röra en försköning av en tills nu osynlig entré till ett av våra samhällen, som i Johannishus.

En annan typ av exempel kan handla om att få en "flaskhals" som omöjliggör sammanbindningen av längre rid-, gång- eller cykelstråk i landskapet att försvinna, eller att fokusera ett område så att en kulturell plats skapas. Det kan röra enskilda objekt som

det vore relevant att lyfta till nivån "landmärke", eller nivån "kulturminne" från att det tills nu varit en fallfärdig bod med dolt förflutet i de flestas ögon.

Det kan också gälla underhåll av bygdegård med park eller närnatur intill, eller med uteplats och parkering intill, ökad belysning av mindre sträckor, bastu för turistiskt eller allmänt ändamål etc, etc. Det kan handla om ett viktigt möte mellan ett samhälle och havet, ett centralt gångstråk som löper längs ett vattendrag, som tillhör hela samhällets grundläggande identitet och som fram till nu är obefintlig eller inte går att använda alls genom igenväxning. Det kan också röra kvalitetsförhöjande projekt för att nå kvalitén gävanligt gångstråk för äldre besökande eller familj med barnvagn.

Landskapsvårdande åtgärder centralt i många projekt

Många gånger rör det sig om landskapsvårdande åtgärder, med anläggning av gång- eller cykelstråk, röjningar och gallringar, punktvis fällning av träd eller borttagande av alltför aggressiva växter. Påfallande ofta rör det sig om en uppbromsning av en igenväxning som stänger till viktiga rekreationsområden på marker som i årtionden försumrats mitt i våra sam-

hällen eller i direkt anslutning till dem. I andra fall rör det sig om situationer där igenväxningen hotar viktiga delar av värdefulla natur eller kulturmiljöer. Det kan röra en bryggkonstruktion som ska tjäna lika mycket som en positivt laddad symbol och yttersta utpost mellan land och hav som för bad under sommaren.

Att värna om de äldres möjligheter och förstagångsbesökaren är viktiga mål

Det kan röra ett bygge av räcke och trappsteg i en backe, bänkar och bord som möblering, en spång eller en bro över ett vattendrag, en informationstavla eller en förbättring som ger ökad möjlighet till användning av bygdegård, en förbättring till utomhusarena för events och arrangemang utomhus. Säkert är det så i en uppräkningslista som den här att det väsentligaste projektet inte har kommit med. Kreativitet, god

kvalité, platsanpassade utformningar med känsla av platstillhörighet, äkthet (autenticitet) och bevis på lokal hantverksskicklighet, liksom ett särskilt estetiskt öga för utformningar av klass är viktiga egenskaper i arbetet. Annat som ofta är för bortglömt är själva uppföljningen och marknadsföringen så att man når fram till möjliga besökare och får fram berättelser och en kännedom om ett objekt.

Anknytningen till skolorna, leken, utomhuspedagogiken

Tidigt så ingick lekplatserna i försköningsmedlen men senare så har gruppen kategoriskt sagt nej till att ge medel till lekplatser, med motiveringen att det redan finns andra kommunala medel för lekplatser samt för att medlen skulle vara slut innan man hunnit blinka. Emellertid så är anknytningen till förskolan och låg- och mellanstadieskolorna mycket intressant. Barnen är vid sidan om de äldre viktiga som målgrupper om man fokuserar närnatur, park och trädgård, eller trädgårdsodling. Detsamma gäller vid samhällenas allmänna platser och stråk. Flera av försköningsprojekten har under de senaste åren haft som mål att i arbetsprocessen involvera barn. Det nämndes

i Hallabro för Dammenprojektet men samhällsföreningarna har ännu inte haft kapaciteten att realisera det. Men i samband med senaste etappen så talar man om att bygga en utomhussal. I Svenmanska parken har lärare i Hobyskolan anekderat på den mest påtagliga rumsliga trädgårdsdelen och kallar den delen för just sin "utomhussal". Det är också nämnt som ett direkt mål för utvecklingen med försköningsmedel av det centrala grönstråket vid Aktivitetsparken i Bräkne-Hoby under 2019. Ytterligare ett exempel är Ekfors. Det är redan nu ett väl använt mål för utflykter av Hobyskolan.

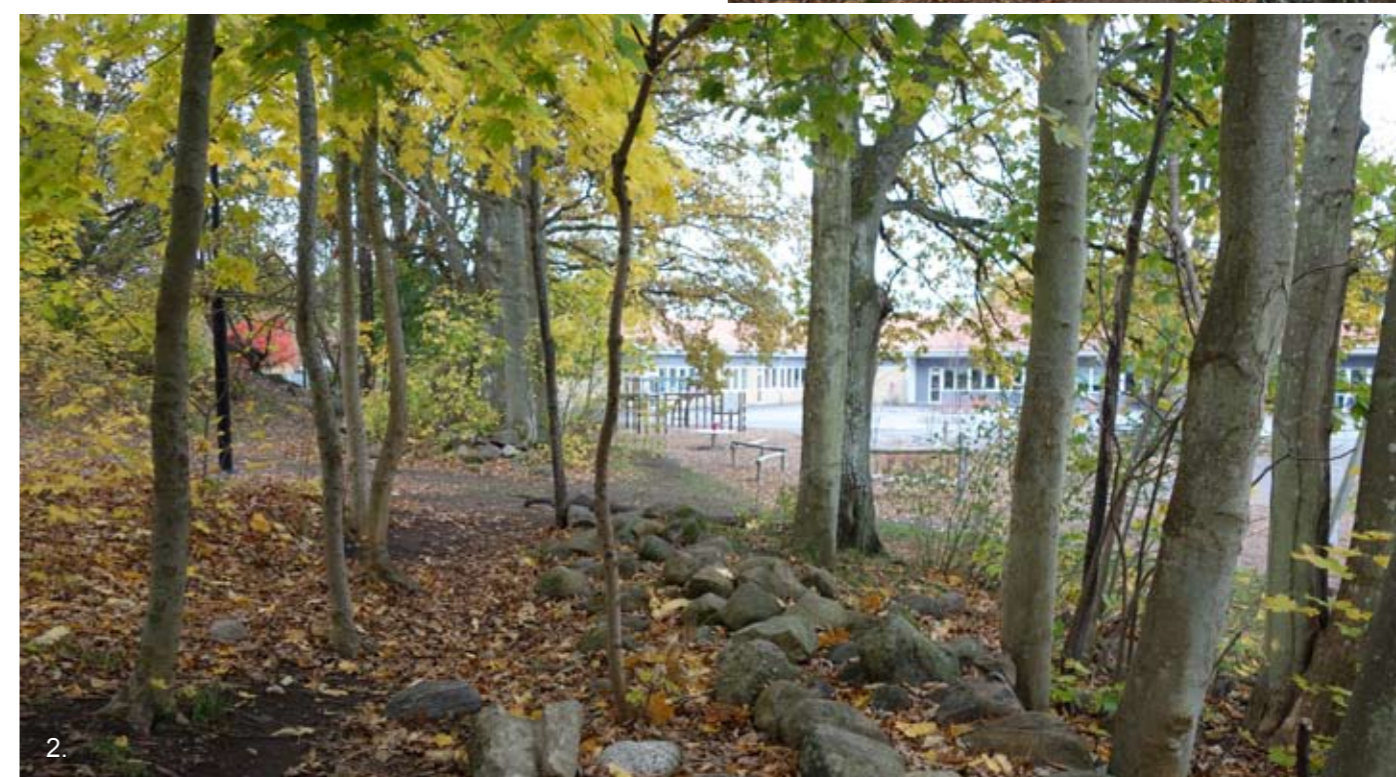
Det är en trend idag, efter en lång period, där man hävdar inomhuslektionerna alltför ensidigt, att utomhuspedagogiken och leken i den kreativa och motoriskt inriktade träningen är viktig. Det är kanske ett oupptäckt tema som ligger just framför oss att se när naturen som viktig för Ronneby kommuns samhällen och landsbygd. Vilka kan tävla i kvalité med skolornas utemiljö i Eringsboda, Johannishus och Listerby! Det är inget som samhällena hitintills fört fram i en lansering av samhällena men det kan bli. I sin förlängning kan det dessutom vara en viktig inkörsbräda för morgondagens medlemmar i samhällsföreningar att hitta vägar in.

Skolfrågorna var tillsammans med dataintroduktionen Bygd i samverkans genombrott som förening. Det fanns även med i Ronneby kommuns utveckling av ett "cradle to cradle-tänkande" i samband med byggnation och samhällsutveckling. Här fick Ronneby kommun ett internationellt genombrott med materialåtervinning och inomhusklimattänkande i samband

med både daghemmet Backsippan och Listerbyskolan i Listerby. Knytningen till skogsutvecklingen för barn genom att särskilt utforma deras respektive närskogar var en del även om det inte nämnts så mycket i kommunen. Och vem har sagt att inte barnen själva kan vara med vid själva tillverkningen av deras skog och av deras gångstråk och platser. I Listerbys Backsippan-dagis var det just vad som hände, till de lokala tidningarnas förtjusning.

1. Miljöbilder från förskolan i Listerby
2. Skolskogen i Listerby

Events och specialarrangemang

Med försköningsmedel och liknande medel kan Blekingelandskapet och naturen i Ronneby kommun bli förberett för olika events, med entréer och samlingsplatser som är tillräckligt attraktivt för sociala sammankomster som festivaler, sommarläger, större arrangemang, med specialfokus på det som passar in i det mellanblekingska mosaiklandskapet. Här bör man inte vara rädd för att koppla ihop det man tror är motsatser, som urbant och ruralt, eller sociala arrangemang med natur av högsta värdenivå.

Väl medvetna om att Tjärö ligger i Karlshamns kommun, så hämtar vi två fina exempel på just detta från Tjärö som är ett naturreservat och vi lyfter samtidigt på hatten. Detta inspirerar verkligen. Två festivaler från sommaren 2019 ute i Järnaviksskärgården, där bägge ägde rum ute på Tjärö, får således bli exempel på vad som bör kunna hända även på många ställen i Ronneby kommun. Först ut var en tredygns musik- och konstfestival som vände sig

till tjugoåringar med kombination i intresse av natur – festival – musik – konst. Den organiserades av ungdomarna (!) och det var intressant hur väl organiserad den var. Flera fina landskapsvårdande insatser hade gjorts som komplement till naturreservatets grundskötsel. Tänkvärt var även hur det till synes extremt urbana, som musikaliskt uttryck, smälte ihop med upplevelser av odlingslandskap och vildmark.

Ungdomarna valde sina uttrycksfulla platser för både tält och scener, med flera hundra tält spritt i den nordliga delen av ön men alltid så att de passade in och förhöjde upplevelsen. Speciellt mäktig var kvällsupplevelsen med härligt platsanknutna ljussättningar längs stenmurar, liggande trädstammar, mäktiga vidkroniga träd och klippor. Denna följdes av en kanot- och paddelfestival, som smälte in på sitt sätt. Med paddlingsupplevelser som alltid blir något extra i Blekingeskärgården.

Om bygdekänslan, platserna, de sammanhängande stråken och försköningspengarna - En exposé över våra bygder med hjälp av tre flygbilder

Försköningsmedlen går sällan till ett enskilt objekt som isolerad företeelse, till exempel en parkeringsyta på 30 x 30 meter, punkt. De avser snarare att kunna bidra till att öka mängden tillgängliga, attraktiva platser och stråk i anslutning till våra landsbygdssamhällen, där parkeringsytan som exempel bedöms just i det sammanhanget. Det knyter därmed an till tänkandet i grönstrukturplanen för Ronneby kommun, som gjordes i anknytning till översiktsplanen. Dessa arbeten visar på ett behov av att kunna bedöma objektet i sitt sammanhang på ett liknande sätt som Selma Lagerlöf gjorde "Nils Holgerssons underbara resa" till en av Sveriges mest lästa böcker under åtskilliga årtionden. Hon blandade färgrika platsbeskrivningar med ett lågflygsperspektiv, där hon istället för flygplan eller drönare använde sig av gässen med Nils Holgersson på ryggen.

Resan över Sverige började i Skåne, men det är då de kommer in i Blekinge som de lyfter, vilket säkert inte är en tillfällighet. Det är då det blir riktigt spännande att studera mönstret i landskapet med Blekingelandskapets småskalighet. Nils blev den som kunde se det litet grann så där från ovan i ett snedperspektiv som visar platserna i ett sammanhang. Parallellt släpper Selma Lagerlöf inte jordkontakten utan gör sina färgstarka beskrivningar där varje plats görs unik. Hennes tillvägagångssätt blev minst sagt innovativt i berättarkonsten. På ett liknande sätt utgår hanteringen av försköningsmedlen av både ett övergripande perspektiv och metoder som kan bidra till att ta vara på varje plats unikhet och stärka

den snarare än att identiteten suddas ut via förenklade standardlösningar. Det gäller parkeringsplatser, vandringsleder, entréer och mycket annat.

Ronneby kommun har en landsbygd med stora landskapsvärden, för produktion och biologisk mångfald, men i minst lika hög grad som omgivning för lokalt boende liksom som utflyktsmål för besökande. Innehållet skiftar i hög grad mellan de olika landsbygdskommunerna.

Tre flygbilder, från kustbygd till skogsbygd, får illustrera hur bygderna därigenom kan komplettera varandra. De tre flygbilderna är också utvalda för att visa tre sammanhang som försköningsmedlen gäller: Den rena landsbygden utanför samhällena, uppdelat på (1) delar med mycket höga natur- och kulturvärden och (2) delar som mer är värderat som vardagslandskap samt (3) samhällena med deras inre grönytor och andra allmänna platser samt med deras kontaktzoner till omgivningarna med allt från parkkaraktär till odlingslandskap och vildmark.

Exposén baseras på tre flygfoton, tagna av Lars G B Andersson, SLU - Alnarp 2007 inför den internationella universitetskursen, "Landskapsambassadörskursen", om landsbygdsutveckling 2008. Kursen genomfördes i sex olika europeiska länder. I Sverige genomfördes den i Ronneby kommun, med Pagelsborg som bas och Järnaviksskärgården och Bräkneåns dalgång som arena. Fotona är godkända för spridning.

Silpinge kvarn och Kurran i Silpinge

Kustbygd med Gökalv, ett populärt klassiskt utflyktsområde för havsbad för Ronnebybor. Flygfotona är tagna av Lars G. B. Andersson

Gökalv, Göholm och Kuggebodalandet, med dess många värden där delar har skydd som naturreservat, instiftat av länsstyrelsen Blekinge, medan andra delar kanske blir centrala delar i en bygdeutveckling

Första fotot visar Gökalv, en utskjutande udde, som del av herrgården Göholm. Längst bort kan man skymta Kuggebodalandet. Vi befinner oss i de östra delarna av kommunen. I en kommundel med stora natur-, kulturmiljö- och herrgårdsmiljövärden kring Kuggebodalandets småskaliga jordbruksbygd kombinerat med enklaver av sommarbosättningar, Göholms herrgård och närmast i bilden det populära havsbadet i Gökalv. Man kan ana flera av naturvärdena i Gökalv. Båthamnen, med en mindre bosättning kring, som en kulturmiljö med stark identitet, omgiven av en natur med minst lika stark atmosfär. Här finner vi en ovanligt stor areal naturbetesmarker och skogsbeten med en myckenhet av riktigt grova och storkroniga ekar. Även själva stranden är spännande med betade havsstrandängar och utdragna, exceptionellt väl utvecklade strandbryn och kustsko-

gar. En bokskog med ovanligt vildmarkspräglad natur gömmer sig dessutom intill sundet. Här finns även kommunens enda exempel på sanddynsfält med mäktiga dimensioner och faktiskt också en av Sveriges största hasselskogar.

Följaktligen är området i sin helhet något som borde ha ytterst höga turist- och boendevärden. Samtidigt så är detta en av de delar i kommunen som är mest svårtillgänglig och de påpekade värdena är okända för både hemmaturister och utlandsturister. Som väl är, kanske man ska tillägga, då vägnätet inte skulle tillåta så många fler besökande utan att kaos skulle inträffa. Många intressen finns inblandade och ska samordnas men alltid med ett samtidigt behov av en lokal förankring vid en bygdeutveckling med bygdeansvar och plats för bygdeinitiativ.

Övergången mellan skogsbygd och mellanbygd i de tusen sjöarnas bälte söder om Backaryd

På andra flygfotot dras uppmärksamheten till en typisk mellanblekingsk sprickdal, dit bebyggelsen, åkerbruket och vägen är lokaliserade. Utanför finns nästan överallt ett aktivt skogsbruk med mycket gran men även med mycket blandskog och löv. På bilden finns även en hel svärm av insjöar. Vi är uppe i övre delen av mellanbygden, där den möter skogsbygden. I sprickdalen rinner Vierydsån och där ringlar sig också en mindre grusväg fram. Många hävdar att denna sträcka från Backaryd ner till Silpinge tillhör Blekinges vackraste vägar. Här passerar man den idylliska Lilla Silpinge och den klassiska rundbyn Silpinge, som man vallfärdade från Lund för att beskåda, med allmanningen och "korran" i mitten och gårdarna och bygatan runt om. Andra ställen som man passerar är Wermansmåla, Smedamåla, Västra Ryd, Västra Ryds kvarn och Lilla Silpinge kvarn.

Det är just här som vi i Blekinge har bältet med de tusen sjöarna samlade. Tätt, tätt ligger de där i det som kallas den Sydkandinaviska urbergsskölden. Något liknande område kan inte återfinnas i hela Europa utan man får åka till gränstrakterna mellan USA och Kanada för att hitta något liknande. Ur turismsynpunkt är det ett kompletterande landskap till kustbygden. Här finns chans till insjöbad i klarvattensjöar, skogsvistelse i rejäla skogar och svampmarker. Här finns även chans till den underbart långsamma cykelturen eller bilturen.

Åtskilliga menar att Blekinge egentligen kan ses som en tätort. Som Sveriges största tätort till arealen om än litet glest mellan husen. Men husen finns där

längs sprickdalarna och de slingrande vägarna. Och de är många och ofta fina. Inte minst detta drag är just "Blekinge, Sveriges trädgård". Mindre samhällen finns också, med samhällsföreningar som i Silpinge. Samtidigt så är detta än så länge ett av flera exempel på områden i kommunen som är en "vit fläck" på kommunkartan. Här har inte försköningsmedel använts.

Diskussioner om att få till en cykelväg från Backaryd samhälle till Skörjesjön, samhällets badsjö, är ett objekt som dock tangerar och som diskuterats i försköningsrådet. Det är ett stråk som utan närmare eftertanke gäller ett samhälles kontakt med sin badsjö men vid en närmare eftertanke är det mer än så. Det är just ett sådant strategiskt viktigt exempel som kan binda ihop, bli en länk ner mot Västra Ryd och Silpinge, men även mot Örseryd och Bräkneåns dalgång, Bräkneleden och Vildmarksleden. Det kan ge ny identitet åt samhället Backaryd som en skärpning av identiteten att samhället och sjöarna hör ihop och det kan knyta in Backaryd i en rad mer övergripande stråk.

Det var ett exempel, men där bör finnas många fler platser och stråk av stort allmänt intresse eller möjligheter för att knyta ihop i andra liknande situationer, där det blir önskvärt att ta bort "flaskhalsar" eller "brott" i stråken och förbättra chansen till lokala rundor och kanske även regionala leder ute i bygderna. Andra delar av kommunen som berörs av en liknande problematik men som knappast berörts här är till exempel kusttrakterna mellan Järnavik och Saxemara eller området mot nordost, med Johannishusåsen, Listersjön, Möljeryd, Karlsnäs och Eringsboda.

Bräkne-Hoby får bli det tredje typen av exempel, där möjligheterna beskådas inuti samhällena och i deras kontakter med sin omgivning.

På tredje flygfotot syns Bräkne-Hoby med närmaste omgivning och vi har därmed tagit oss in till den inre delen av kustbygden, (dalbygden), där den ursprungliga mer samlade bosättningen skedde i Blekinge och där större samhällen finns idag liksom en stor del av den bördigaste jordbruksmarken. Bräkne-Hoby har ett riksintresse för kulturmiljövård inom samhället med kulturkvarteret, gamla landsvägens sträckning genom byn och de regionala skolorna med deras utemiljö, men få lär vara medvetna om detta.

Samhället har utvecklats sig i anslutning till den märkliga Bräkneåsen, i ett för forntid och medeltid försvarbart läge en knapp halvmil in precis som Ronneby. Silverfallet motsvaras här av Snittingfallet. Mot sydväst möter samhället med sin i huvudsak urbana karaktär jordbruksmiljön och landsbygdsmiljön i ett rent möte som bl a Trafikverket använt som pedagogiskt exempel på sina utbildningar för hur en avfart till E22:an bör kunna se ut. Detta "skyltfönster" talar mycket om samhällets identitet och status.

Ser man i stort på samhället så har samhället en struktur där det gröna är stor del av samhällsidentiteten och där finns en rad gröna platser av dignitet, exempelvis infarten från sydväst med Ekbacken, Möllebacken, Häradshövdingsbacken, Pestkyrkogården, Bräknevallen, och nu senast Svenmanska parken och skateparken vid Sanden och stationen, även kal-

lad "Aktivitetsparken". Mot Bräkneån så har samhället kontakt vid Evarydsdammen och vid Snittingfallet men i det stora förvånande liten kontakt.

Om samhället är rikt på allmänna platser, är avsaknaden av längre, sammanhållna grönstråk lika slående för Bräkne-Hoby som samhälle. Det finns inte mycket av "rundor" eller "grönstråk" som hänger ihop till nätverk eller ger attraktiva och säkra stråk för att ta sig ut till fritidsområden som vid Salsjön, Ekfors-Dönhult, Röabysjön eller ut till Järnaviksskärgården. Det mycket tilltalande och omtyckta partiet vid Snitting har också hamnat utanför. Att det blivit så att kontakten här är så liten har med den gamla landsvägen från medeltiden att göra. Den blev så småningom enormt trafikbelastad och skar av samhället från ån.

Med den nya E22:an är situationen mycket bättre men det går inte att komma ifrån utan att fjärtrafiken valde sina lösningar litet oberoende av de lokala näten av vägar, gång- och cykelstråk tidigare. En hel del kraschade och detta har knappast kompenseras. Även järnvägen ligger där söderut med en bro över ån som man inte kommer under om man inte är tillräckligt liten. Att gå vidare med bro under bron för exempelvis en framtida cykelväg verkar orealistiskt och därmed är man närmast fast i en fälla eller återvändsgränd rörelsemässigt. Det blir till en håla med en jättebacke som man måste ta sig uppför igen.

Även Hoby Kulle, Blekinges äldsta herrgård, med sin turistverksamhet idag, ligger där idag, från att ha tillhört framsidan till att bli undanknuffad och fått finna sig i baksidan, som det är idag.

Det ställer naturligtvis frågor som: har det gjorts vad som man kunde förvänta sig? Med försköningsmedel och arbetsmarknadsmedel med Bygd i samverkan som drivande har både ett och två steg tagits. Det bör Bräkne-Hoby-borna känna sig stolta över. Bräkne-Hoby är ett exempel på ett samhälle i Ronneby kommun, där försköningsmedlen mm gjort en avsevärd skillnad för den möjliga användningen av det gröna, med natur, park etc., men de har antagligen gjort än mer: De har lyft hela samhället i mångas ögon. Men sammantaget: Det finns brister och underligt hade det varit annars. Det handlar om något som man knappast löser helt på så kort tid. Det behövs en fortsättning.

Utvecklingen av Svenmanska parken från 2014 började som ett stort försköningsprojekt och ytterligare steg har stötts. Parallellt så har ett stort arbete riktats mot naturskön natur som besöksplatser. En fågel-skådningsplats anlades vid Järnavik, informationsplats anlades vid E22:ans avfart, avfarten in mot stationen förbi Ekbacken har lyfts. Det kan man även säga om Snitting som plats, med röjningar och anläggning av trätrappa och grillplats. Men användandet av platsen i sin helhet är fortfarande omöjlig utan bro nedanför och inget stråk leder vidare in i samhället. Nu är man med försköningsmedel på väg att ta ett initialt steg för att öppna upp det första centralt liggande grönstråket som knyter in "Aktivitetsparken" i ett stråk samtidigt som det visar upp den oskadade delen av Bräkneåsen och Pestkyrkogården som med topografin och de vällagda, vinglande stenmurarna är ett litet mästerverk som bygge.

1. Bräkne-Hoby samhälle. Detta grönstråk är ett av samhällets få centrala grönstråk. Försköningsmedel för att öppna upp gångstråk från Hobyskolan och norrut har nu, 2019, givet en förbättrad situation, knutet till Bräkneåsen och de fina men dolda miljöer som funnits där, men fram tills nu inte varit tillgängliga.

2. Listerby samhälle med en urban kultur som idag lever vidare sida vid sida med en landsbygdskultur, även i samhällets centrum. Barnen tar intryck av bägge. Här bygger de sin egna minivägar i sin förskoleskog

Något om principer för ansökningarna

Storm vid Lindö

”Försköning” som begrepp och den miljöpsykologiska forskningen

Den miljöpsykologiska forskningen är ett relativt nytt forskningsområde, som har ökat snabbt under de senaste årtiondena och fått stor uppmärksamhet, med pionjärer på forskningssidan som Ulrich och Kaplan i USA och Aking, Sorte och Grahn i Sverige. Den visar hur viktigt det är att aktivt arbeta med utemiljöers kvalitet för människors trivsel, som syftet med försköningspengarna ytterst handlar om att göra.

Att försköna innefattar en önskan om att öka attraktivitet och en känsla av skönhet. Ofta innefattas här under en önskan om att ge en känsla av omsorg, vårdnad, kärlek och ansvar, liksom egenskaper som innefattar en känsla av äkthet, lokal och regional tillhörighet samt egenskaper som att öka tillgängligheten och att underlätta läsbarheten av viktiga egenskaper hos ett landskap, en bygd eller en plats. Det här är egenskaper som de flesta människor ”läser av” intuitivt då de kommer till en plats, enligt miljöpsykologisk forskning. Platsen ”signalerar” omvårdnad och långsiktigt tänkande, eller motsatsen:

bortglömdhet, ett kortsiktigt tänkande med snålhet, vårdslöshet, brutalitet och exploatering. Känslan av att kunna påverka sin omgivning, känna sig delaktig och bli del av en plats, är något helt grundläggande för en människa, hennes trivsel och hälsa. Detta gäller vid ett byggande av något nytt men lika mycket vid en förvaltning. På ett liknande sätt blir det viktigt för var ny generation att få bli med och utveckla, att få lägga till, i en kedja som ofta kan omfatta flera generationer. Därför blir det också viktigt att ”bevarande” och att ”ta vara på traditioner” inrymmer aktiva, utvecklande delar.

Detta gäller allmänt i en bygdeutveckling, för att öka samhällenas uppskattning som platser liksom för en ökning av natur- och kulturvärden, i samband med boende, verkande men i hög grad även för besökande i en besöksnäring. Det gäller privat men som här, också vid hanteringen av allmänna områden, platser och stråk i samhällena och landsbygden i Ronneby kommun.

Årligt återkommande, enkelt att söka, preciserat som objekt

Försköningsmedlen handlar om årligt återkommande medel som investeringar för nyanläggningar, restaureringar och underhåll inom Ronneby kommun. Initiativet ska komma från de lokala samhällsföreningarna eller motsvarande. Medlen söks av de olika bygdernas samhällsföreningar eller motsvarande och är till för landsbygden och samhällena utanför Ronneby stad och ska inte träffa andra typer av ansökningsmedel för till exempel fritidsanläggningar med fritidsobjekt eller lekplaner med lekredskap.

Medlen söks för ett lokalt preciserat projekt som kan vara mindre men lokalt viktigt eller handla om större objekt som inte bara har lokal betydelse. Strategiskt så har således intentionerna blivit att ansökningarna blir en blandning av små men viktiga projekt, som dominerar i mängd, och vid sidan av dessa finns enstaka betydligt större projekt som kraftfulla satsningar, vilka ska kunna ”lysa långt utanför kommunen” och bli ett slags gemensamma ”show-windows” för hela kommunen och alla samhällena.

Det är väsentligt att försköningsmedlen kan ansökas på ett rimligt enkelt sätt. Om ansökan tillstyrks, så är medlen hos projektansvarig på ett direkt och administrativt snabbt sätt. Detta med vetskapen om att ”engagemang är färskvara”. Ett litet projekt kan ibland i ansökan bli mindre än en A4 i omfång. Vad som är enkelt och vad som är en nödvändigt fullig projektbeskrivning växlar självklart mellan det lilla och det stora projektet. Kraven på tydlighet avseende avsikt, områdesdisposition via planskiss, tekniskt viktiga detaljer, material och offert från företag, då detta är aktuellt, bör vara del av ansökan liksom tänkt användning efter genomförande.

Kommunal och privat mark Blankett finns för att underlätta

För ansökan finns nu en blankett som utformats för att kunna stötta arbetet med ansökan. Medlen fördelas i mest möjliga mån så att olika delar av kommunen tillgodoses och så att där finns plats för både de nämnda större, kraftfulla satsningarna och för alla småprojekt i samhällena. Medlen är riktade mot kommunal mark men kan även riktas mot privat mark om allmänna värden kan styrkas för längre tidsperioder. Gäller det privat mark bör avtal upprättas, med avtal gällande 5, 10 år eller längre tidsperioder. I undantagsfall, som till exempel vid koppling till särskilt event eller som del i tillfälliga lösningar, kan även kortare tidsperioder väljas för avtal.

Det är dessutom möjligt att söka flera gånger och därmed etappindela eller bygga på med nya delar. Satsningen på underhållet har även indirekt bidragit till att förlänga projektens process tidsmässigt så att förbättrade förutsättningar för en god dialog har kunnat uppkomma, där kommunen möter samhällsföreningarnas representanter, användare och entreprenörer. Med möjligheter till etappindelning och möjligheten att erhålla underhållsmedel finns det nu tid nog så att tveksamheter och skepticism kan bemästras och bytas ut mot förväntat stöd genom att ”det goda exemplets makt” hinner uppstå och man hinner se att det fungerar i bruk som ”kan tala för sig själv” och övertyga via det konkreta exemplet. Då ansökan har beviljats och projektet satts igång är det viktigt att informera. För detta finns speciella plakat för uppsättning som talar om att detta är ett försköningsprojekt.

Etappindelning. Information. Uppväxling och erfarenhetsåterföring

Ett projekt som man ansöker för kan även innefatta att anknyta till regionala satsningar som vandrings- och cykelleder, där anknytningarna till det lokala nätet av rörelsestråk, entréer, samlingsplatser mm idag är otillräckliga. Därmed växlar försköningsprojektet inte ”bara” upp via en ideell insats, som ofta är påfallande stor. Projektet kan även ”växlas upp” genom parallella ansökningar till organisationer som länsstyrelsen Blekinge, Skogsstyrelsen eller Jordbruksverket så är detta ett extra plus.

Det finns idag en ambition att ytterligare förbättra arbetet med försköningsmedlen. Ett sätt är att få en bättre uppbackning via Kommunbygderådet. ”Försköningsrådet” ses idag som arbetsgrupp för Kommunbygderådet och denna har fått Kommunbygderådet att rikta ett ökat fokus på just försköningsmedlen. Ett annat sätt är att komma ut och tillsammans diskutera på platsen. Exkursioner till områdena med samtal på plats och i det konkreta har blivit en viktig del som infördes 2019. Studieresor för Kommunbygderådet som inte minst landsbygdsutvecklaren ordnat har berikat arbetet mycket.

För Kommunbygderådets styrelse så har från år 2019 minst ett möte om året koncentrerats till arbetet med försköningsmedlen. För de större nya projekten, som Svenmanska parken, Järnavik och Saxemara finns dessutom tillsatt särskilda styrgrupper och utvecklingsgrupper. ”Erfarenhetsåterföring” är något som kräver tid, dialog mellan flera olika parter och en kontinuitet som kan vara svårt att få till stånd och hålla. Vid sidan om en sådan kontinuitet så är nytillskott och förnyelse viktiga honnörsord för arbetet.

I verkstan

om tillverkningen och uppväxlingen
av försköningsprojekten

Exempel från 2019: Togölen Eringsboda. Informationstavla för försköningsprojekt.
Belysning längs Kärleksstigen, Hallabro.

Tillverkning av sandstrand, Ölgehult 2018

Nybyggd informationstavla och trappa samt hasselräcke, Ekfors - Dönhult kvarn, 2019.

1.

Ögonblicket under invigningen då fontänen äntligen är i gång igen

1.

2.

2.

Svenmanska parken,
Bräkne-Hoby 2015

2.

Svenmanska parken som exempel på etappvis uppbyggnad och uppväxling via både stark ideell insats och via medel från länsstyrelsen för

1. Restaurering av dammen som trädgårdens centrala del och smycke, även innefattande fontän och fontänbeslysning.

2. Anläggning av Filosofgången i slänten, där bilderna visar arbetsprocessen och slutresultat ibland höstlöv. Filosofgången, anläggning 2019 med medel främst från länsstyrelsen, Svenmanska parken, Bräkne-Hoby. Försköningsmedlen kompletterade för växtköp som behövdes i anslutning till filosofgången och slänten den går genom. Fotona visar anläggningen med maskinellt ingrepp följt av torvblocksläggning bland annat för att förhindra erosion. Sist visas gången färdig, där även stomplanteringen fullföljts.

3.

3.

3.

3.

3. Järnavik med Kamraleden och Järnaviks udde 2019

Sista exemplet från verkstan med en serie före – efter – bilder från 2019
är Saxemara udde med den restaurerade naturparken
som idag finns mellan Yttre och Inre Badet.
Bilderna visar med all tydlighet landskapsvårdens stora betydelse!

Några sammanfattande kommentarer

Försköningsprojekten har som få andra saker bevisat kraften och kompetensen som finns ute i bygderna och hur de kan fås att samverka mellan företag, samhällsföreningarna, som viktiga "platsvärdar" och kommunen.

Då vi satt i försköningsrådet i början av sommaren 2019 och menade att det var tid och läge för att berätta om försköningsmedlen och om vad de betytt så gjorde vi det mot bakgrunden att verksamheten har pågått ett antal år nu, så en lägesbeskrivning vore på sin plats. Det är dags för erfarenhetsåterföring. Vi möts också ständigt av nyfikenhet. Har er kommun årligt återkommande försköningsmedel som ska gå till landsbygden och samhällena utanför stan? Verkligen! Fantastiskt! Det ligger rent strategiskt något innovativt i det och det kan med andra ord även vara viktigt för Ronneby kommun att göra känt.

Allt fler undrar idag om hur man kan satsa mer på landsbygden och det är inte alltid lätt att se hur sådana satsningar ska gå till, men försköningsmedlen som instrument för att göra samhällen, platser och stråk mer tillgängliga och attraktiva är viktigt. Samtidigt är försköningsmedlen viktiga för att främja det lokala engagemanget och utnyttja den kraft som finns där ute, liksom för att ge en förbättrad chans för dialogen och därmed samverkan mellan ideella föreningar, lokala företagare och kommun. Man slår således flera flugor i en smäll.

Då jag sedan satte mig och jobbade med det här så förstod jag bättre hur mycket som åstadkommits. Det har på många sätt blivit ett genombrott även om mycket mer finns att göra. Samhällen har i sin grundstruktur med samlingsplatser typ bygdegårdar och kulturhus, allmänna platser och stråk förändrats i grunden och vanmakt har förbytt mot skötsel, nyanläggning och restaureringar som idag istället ger en känsla av omvårdnad, kärlek och stolthet. Man håller faktiskt i ett par fall på med att lyckas förändra den grundläggande identiteten hos ett samhälle och lyfta känslan av närvarande kvalitéer som samhället har.

Som en del har många småprojekt förverkligats. Dessa kanske mest tillhör vardagen och blir oftast inte sedda även om de är fundamentalt viktiga. Än viktigare är kanske ändå att de något större och stora projekten har kommit till, ofta i en påbyggnad steg för steg.

Med tanke på allt som åstadkommits med hjälp av försköningsmedel så förstärker jag nu varför flera vid bordet på försköningsmötet vid sommarens början

inte bara ville producera och sprida en tunn broschyr utan göra något mer gediget och matnyttigt, där både den insatta och den oinsatta har en chans att njuta av det som åstadkommits.

Framgång fås inte utan människor inblandade. Här handlar det om mängder av människor som gjort sitt. Två från samhällsföreningarna som jag mer och mer vid genomgången av alla arbetena över åren lärt mig imponeras är Sven Strandberg från Hallabro och Ola Pagels från Bräknebygden. De har bägge från nästan inget fått det att växa. Om jag ska framhålla några som viktiga förutom dessa två giganter och de politiker som givet oss sitt stöd med försköningsmedlen, försköningsrådet och kommunbygderådets medverkan, så är det självklart samhällsföreningarna mer brett.

På den kommunala sidan är det samtidigt en rad chefer på park- och gatusidan, från Daniel Andersson och Magnus Graad under tidigare perioder till Patrik Hellsberg idag som betytt mycket. Ert engagemang har varit och är oundgängligt.

Under många år har Sven Strandberg från Hallabro och Blomstrande bygd agerat som den sammankallande och koordinerande i gruppen. Sven har även i den rollen gjort ett jättearbete. Vid sidan om Sven bör även Jan-Erik Ronnebeck, Backaryd, nämnas. Han, mer än någon annan, står för kontinuitet och för en jätteinsats inte minst ute på fältet. Sist men inte minst vill jag nämna Magda Persson från Tekniska förvaltningen på Ronneby kommun som kom in för att bistå Patrik, och tog på sig sekreterarrollen. Den förstärkningen av arbetet från kommunens sida var viktig. Det ideella är alltid värd en eloge för det handlar om människors ideella arbete, men det finns många skäl till att inte bygga allt eller alltför ensidigt på det ideella. Med Magda kom en ny trygghet in i gruppen och samspelet med kommunen själv kunde stärkas, vilket redan har visat sig viktigt.

Att initiera och äga gemensamma, allmänna projekt är så gott som oslagbart för att skapa positiva känslor av stolthet, engagemang och känslor av ansvar, tillhörighet och medverkan. Med en ökad uppmärksamhet så har antalet intresserade entreprenörer dessutom ökat, vilket är glädjande. Samtidigt så får vi inte förlora önskan om att bli bättre.

Foto: Bo Svensson

Viktiga delar

som bör kunna utvecklas framöver

(1) Marknadsföringen – informationen

med en uppföljning för att skapa arrangemang och event som särskild uppgift då man fått tillverkat sin arena. Att tillverka eller anlägga något färdigt innebär inte slutet utan snarare början till något som kommer fortsätta utvecklas och användas, när det blir som bäst.

(2) Förstärkning av tid och kompetens

att förstärka tiden som används för att finna bra idéer i början och kompetensen för själva utformningsaspekten i projektens första arbetsdel, med en förståelse för platsens förutsättningar, i kombination med ett strategiskt plantänkande, är väsentligt. Särskilt gäller detta de större projekten, men även de mindre borde bemöda sig om att åtminstone nå en planskiss, som visar att rumsliga aspekter och sammanhang som är viktiga har utvecklats.

(3) Uppbyggnad av kontinuiteten

i genomförandet av landskapsvårdsarbetet, även innefattande erfarenhetsåterföring och kompetenssäkring för objekt, där ett helhetsperspektiv är så centralt, med en samverkan för olika brukare och intressgrupper, och med viktiga sociala – kulturella – estetiska aspekter vid sidan om historiska, ekonomiska – funktionella och biologiska – ekologiska aspekter.

Vad har Åstadskommitté genom åren sammantaget? Vad kännetecknar försköningsobjekten?

Strömmahejan vid Bräkneån ses här som ett allmänt exempel, för en miljö och ett sammanhang som kunnat vara ett försköningsobjekt men som kommit till och underhålls via enskild markägare.

En intressant fråga att försöka besvara är naturligtvis, om man ser till de över åren realiserade försköningsobjekten sammantaget. Hur kan man beskriva dem karaktärsmissigt? Vilken framtoning har de och vad knyter de an till för traditioner? Likheten mellan olika objekt är slående. Kanske man även kan se olika generationer av objekt. Perioden då man målar om eller på annat sätt restaurerar bygdegården har ebbat ut och själva utemiljöerna med dess platser och stråk har givets mer uppmärksamhet. Med de senaste åren så har spridningen dessutom blivit större. Framöver kanske de längre stråken som rörelsestråk och landskapsstråk är på väg in.

Objekten representerar först och främst en naturkaraktär i grunden, med kopplingar till det man kallar naturpark och engelsk landskapsarkitektur. Kanske har det blivit så därför att dessa uttryck står det blekingska landskapet nära, uppfattas som extra attraktivt för många intressegrupper, eller därför att det indirekt säger att det innebär en rimligt låg underhållskostnad skötselmissigt. Det kan således tyda på en märkbar försiktighet. Detta innebär samtidigt att objekten har

en informell och ibland försynt eller litet anonym karaktär, med koppling till känsla av harmoni. Där finns också en tydlig koppling till en tusenårig odlings- och spadkultur med tydliga referenser till det Blekingska kulturlandskapet med tillhörande hantverkstraditioner.

Enskilda objekt sticker ut om man ser det så här. Med Svenmanska parken så ökar differentieringen avsevärt liksom avståndet mellan ytterligheterna längs en gradient för försköningsobjekten totalt sett. Något som kan synas viktigt vid en bedömning av helhetsresultatet i arbetet med försköningspengarna. Här understryks snarare det kulturella, det artikulerade, människans närvaro för att lyfta fram trädgårdsatmosfären, det kulturella och det sofistikerade. Och jämsides med detta märks en mer ordnad och kontrollerad naturkaraktär, med en överrepresentation av de goda och attraktiva egenskaperna och en orädsla för att synas i samhället. Här finns också återknytningen i trädgårdsstil till nyklassicismen och till ett äldre växtmaterial med stora symbolvärden, samtidigt som man vill visa upp ett framtidens växtmaterial som ännu inte nått köpcentra på trädgårdssidan.

Örseryd gamla småskola och postboden

I såväl skogs- som mellanbygd spelar de många torpen en stor betydelse. Ofta vårdas de och få är tomma. Här syns Örseryds gamla småskola som användes som skola mellan 1852 till 1950-talet. Postboden till vänster var i bruk fram till mitten av 1960-talet.

Samtidigt syns de för Blekinge så karaktäristiska grusvägarna som ringlar sig genom landskapet. Kanske det blir en ny viktig uppgift för försköningsmedlen att kunna stimulera vår tid att upptäcka storheten i ett antal längre landskapsstråk för landskapets attraktivitet, tillgänglighet och betydelse för både turism och boende.

Från Listersjön

Foto: Roland Gustavsson

FÖRSKÖNINGSPENGARNA

Exempelsamling
från samhälle till samhälle

Bäckasjögårde

Backaryd

Försköningsmedlen har varit viktiga för underhållsarbeten av bygdegården Regina och för underhållsskötseln av grönytor på kommunal mark. Det gröna som central resurs i samhället syns tydligt och Backaryd finns i hög grad med vid användningen av försköningspengarna för underhållet av dessa grönytor.

Tre bilder som visar Backaryds centrum, med flerbostadshus, dagligvaruaffär, restaurang, bygdegården Regina, allmän lekplats och två av samhällets gång-cykelstråk.

Isbanana / Hockey / Lekplats / Bad / för de yngre barnen i Backaryd, vinter och sommar.
Isbanan var i behov av att dikas så att vattnet inte skulle rinna genom banan. För en naturbana som denna är förutsättningen att kung Bore ser till att temperaturen ligger på minussidan samtidigt som inget annat försvårar så att isen blir hållbar för att åka skridskor på.

Gräsröjningen i Backaryd är en viktig underhållsskötsel. Den gäller för kommunal mark som lediga tomter och industrimark för att försköna samhällets centrala delar och visar att Backaryd är ett levande samhälle

Backaryd

Skörjesjön med badplatsen är en fantastiskt fin plats på lagom avstånd från samhället. Den har ett fint vatten och är omgiven av spännande strandstigar och skogar som kan fungera som utflyktsområde under hela året. Här har förbättringar gjorts inom ramen för Försköningspengar. Österut finns andra sjöar i närområdet, som Vitavatten, Stora Angsjön och Djupasjön, som utpräglade klarvattensjöar, med samtidiga höga upplevelsevärden i kringområdet.

Miljö med Årsjön och Vierydsån vid Backaryd. För samhällets utbyggnad föreslås ett nytt bostadsområde med utsikt över och närhet till Årsjön. Här är samtidigt avsikten att kunna anlägga och förbättra för att nå ett nytt gång- cykelstråk till Skörjesjön, Backaryds badsjö och utflyktsmål nummer ett. Även gångstråket i sig själv skulle här bli till en attraktiv miljö förbi Årsjön, Stora Årsjömålgården, Vierydsåns utlopp i Årsjön, med hagmarker, rullstensåsar och bokskog för att sedan kunna utvecklas vidare mot både Örseryd och Silpinge.

Belganet

Försköningsmedel har inom Belganets samhälle lagts längs Bräkneån för att få till stånd den s. k. Ågången samt som åtgärder vid bygdegården, med en utvidgad parkeringsplats.

1. Utbyggnad av bygdegården, utökning av parkeringsplats, samt underhåll.

2. Ågången.
Nytt gångstråk har öppnats upp längs en ca 450 meter lång gångstig som slingrar sig vid sidan av Bräkneån från bygdegården mot centrum. Under 2019 har en upprustning och förlängning av Ågången skett samt staket satts upp vid en industritomt intill en brantare backe mot ån och ett forsparti. Belysning vid gamla bron och längs Ågången har färdigställts.

Underhåll har utförts som föregående år och underhåll av tidigare försköningsåtgärder.

Nyttillskott: Rövning av västra infarten till byn samt ny infotavla inkl. fundament vid gamla affären.

Belganet

Andra åtgärder som kunnat realiseras är att restaurera själva entrén till fotbollsplanen vid Danspalatset, liksom igenvuxna hagmarker vid västra infarten som entré för Belganet mot väster samt en rad viktiga åtgärder vid Lilla Galtsjön, som fritidsområde och speciell badsjö för Belganet.

Badplatsen vid Lilla Galtsjön har förnyats med sand och parkeringsplatsen har uppgraderats.

Lilla Galtsjön med badankor och dimmor

Blekingepärlor

Blekingepärlor har i samarbete med Blekinge Museum och Ronneby församling tagit fram en utställning om Johannishusåsen, gravfälten och utgrävningarna i Vång i kyrkstallarna i Hjortsberga.

Utställningen bestod av ett antal pappersvepor som satts upp på väggarna. Vår förhoppning är att kyrkstallarna ska fungera som ett första steg mot ett riktigt friluftsmuseum, där både barn och vuxna kan hitta inspiration och kunskap om vår fantastiska hembygd och där vittnesbörden om en storhetstid för mer än tusen år sen ligger i öppen dag bara vi får lite hjälp att förstå vad vi ser!

2016 fick Blekingepärlor hjälp av försköningspengarna att sätta upp en skylt nere vid vägen som visade på utställningen.

Blekingepärlor

Under 2018 fick Blekingepärlor del av Ronneby Kommuns försköningspengar för att rusta upp utställningen. Med hjälp av Blekinge Museum togs det fram ett uppdaterat material som trycktes på PVC-vepor som ersatte de gamla pappersarken.

Det mäktiga bronsåldersröset just intill Äggaboden. Äggaboden förknippas med Blekingepärlor, närodlat mat till försäljning och fin restaurang, men hur många känner till att just intill ligger en av Blekinges mäktigaste bronsåldershögar, just söder om E22:an!

Bräknebygden

Bräkne-Hoby med omland

Större delen av försköningsmedlen till Bräkne-Hoby sedan 2014 har gått till upprustning av Svenmanska parken. Projektet har fått stor lyskraft och betecknats som en framgångssaga. Detta tack vare projektledarna Eva och Roland Gustavsson, Bräkne-Hoby Trädgårdsförening, Sällskapet Trädgårdsamatörernas Blekingekrets, Bygd i Samverkan, Ronneby kommuns parkavdelning och alla ideella krafter.

Den nyrestaurerade dammen i kvällsbelysning

Skötselgänget i Svenmanska parken - sommar som vinter

Svenmanska parken

- har blivit riksökänd med ett 50-tal artiklar i fackpress som tidningen Hemträdgården samt till och med Dagens Industri.
- har bidragit till skapandet av en skörde- och växtmarknad och musikkvällar.
- har blivit ett besöksmål och mötesplats för invånare och turister.
- har blivit riksunik genom att den perfekta skötseln sker av ett stort skötselgäng i samverkan med Ronneby kommun.

Projektet är också ett utmärkt exempel på hur projektmedlen kunnat växlas upp med andra pengar och insatser.

Bräknebygden

Bräkne-Hoby med omland

Sedan några år tillbaka har Bygd i Samverkan erhållit skötselmedel för Svenmanska parken och övriga besöksplatser. Skötselpengarna har sedan fördelats på skötselgrupp och medverkande föreningar. En mycket positiv förändring av försköningspengarna, då de numer även kan riktas mot underhåll, vilket innebär att gjorda försköningsinvesteringar kan utvecklas vidare via ett bra underhåll. Nedan ett urval av de försköningsobjekt Bygd i Samverkan har ansvar för.

Södra infoplatsen välkomnar besökare till Bräknebygden

Bräkne-Hoby norra friluftsområde Ekfors – Dönhult som ligger i en exotisk naturmiljö intill dammen vid tidigare ett av Sveriges första bondeägda kraftverk.

Försköningsmedel för att öppna upp nytt gångstråk från Hoby skolan och norrut knutet till Bräkneåsen. Därmed öppnas det upp för helt nya upplevelser som tills idag funnits där helt dolda. Miljöer som Pestkyrkogården och en skarprydd ås med backar och lundpartier, förbi aktivitetsparken.

Järnaviks fågelskådningsplats vackert belägen vid entrén till Järnavik turistområde.

Det omtyckta besöksmålet Snittingfallet är en av Bräkneåns vackraste besöksplatser.

Bräknebygden

Järnavikskärgården

Det finns få vägar ut mot havet i hela Blekinge, där man lika mycket och så entydigt kan njuta av mötet mellan fastlandet och havet som längs vägen från E22:an ner mot Järnavik.

Järnaviksskärgården bländar med sitt sköna landskap och glitter, där solstrålarna möter de många vikarnas och sundens vattenblänk.

Många tänker direkt på Järnaviks båthamn och visst utgör detta ett kärnområde och en strategisk plats för turism, men Järnaviksskärgården är så mycket mer. Huvudön Tjärö, Garnanäs, Svalemåla, Gyön, Bräkneåns mynningsområde, Mörtströmmen, kustvägen mot Saxemara och Ronneby, och inlandet med de ofta utsökt liggande stora gårdarna och radbyarna. Järnaviksskärgården har dessutom en stor sommarbebyggelse och ett stort antal leder och naturreservat.

Båthamnen, Järnavik med Järnaviks pensionat.

Utsikt över Järnaviks skärgård, från Sillaberget, Järnavik

Bräknebygden

Järnavikskärgården

I sen tid har en hel del nya satsningar gjorts i Järnaviksskärgården, med Ark 56 och det tillhör idag ett av världens trettio biosfärområden! För försköningspengarna var det länge ett "vitt område". Här fanns inga satsningar alls. Men med Skärgårdsförningens tillkomst 2018 och en samverkan med Bygd i samverkan så kunde en rad insatser under 2019 riktas mot Järnaviksskärgården så att en långtgående igenväxning bromsades och så att flera olika delar samtidigt lyfts fram. Insatser har gjorts kring båthamnen, längs Kamrastigen i det största Järnaviksreservatet, liksom på Järnaviks udde, på utsiktsberget ovanför Järnaviks camping, längs Blekingeleden, längs Svalemålaleden och längst ut på Garnanäs.

Restaureringen av grillplatsen på spetsen av Järnaviksudden har länge varit önskad liksom röjningarna i kringområdet. Uddens yttersta spets är verkligen en social plats av stort värde.

Pilken Garnanäs

Eringsboda

En stor del av försköningsmedlen till Eringsboda har gått till underhåll av allmänna byggnader och gröna kommunala ytor i centrum. Upprustning av byahuset (Folkets hus) med intilliggande park och gammal dansbana har tilldelats försköningsmedel. Samtidigt finns det fler spännande projekt i Eringsboda.

Intill brandstationen ligger ändhållplatsen för Eringsbodas bussförbindelser med omvärlden. Denna rustika, handtillverkade och på platsen monterade busskur har kunnat uppföras med hjälp av försköningspengar.

Eringsboda

Ett "uppväxlingsprojekt" där länsstyrelsemedel betytt mycket i första, stora etappen är rundan runt Togölen som är på väg att fullföljas med parkering och entréplats, beläggning så att den blir handikappanpassad och att äldre och barnfamiljer med barnvagn ska kunna gå där. Ny belysning betyder möjligheter för den att kunna användas även vid mörker. Andra projekt som rönt stor uppskattning är tillkomsten av en busskur med hjälp av försköningsmedel.

Under 2020 siktar man på att anlägga Nordenskölds park i Eringsboda, som avses bli en viktig samlingsplats och stärka känslan av centrum. Den kan i framtiden lätt knytas ihop med gångstråket runt Togölen.

Ett flertal områden har åtgärdats i Eringsboda: Underhåll av promenadstigar och grönområde i anslutning till lekplats samt underhåll av mark i anslutning till genomfartsleden genom samhället.

Hallabro

Hallabro ligger i kommunens norra del, längs Ronneby-Växjö-vägen. Invånarantalet har ökat med cirka 15 % under 2018-2019. De åtgärder som utförs med hjälp av försköningspengarna är oerhört viktiga för att invånarna ska trivas, känna gemenskap och stanna på landsbygden. Det blir samtidigt en inbjudan till turisterna att inte bara köra igenom byn utan stanna till och uppleva mer av de smultronställen som finns.

Uppväxling av försköningspengarna. Många av försköningsåtgärderna som genomförts baseras på en kombination av medel och insatser. Där det i vissa fall handlat om 50 % av andra externa medel, lokala entreprenörer och ideellt arbete har försköningspengarna täckt ca 50 % av totalkostnaden av projektet. Ett arbete som är mer och mer viktigt att eftersträva vid större projekt.

Dammenområdets centrala del intill skolan började utvecklas runt millenniumskiftet men blev tyvärr snart förfallen på grund av bristande underhåll.

De senaste åren har en upprustning påbörjats. Med hjälp av försköningspengar byggdes en ny bro över Vierydsån i slutet på 2018 och under 2019 har ån rensats ifrån vass.

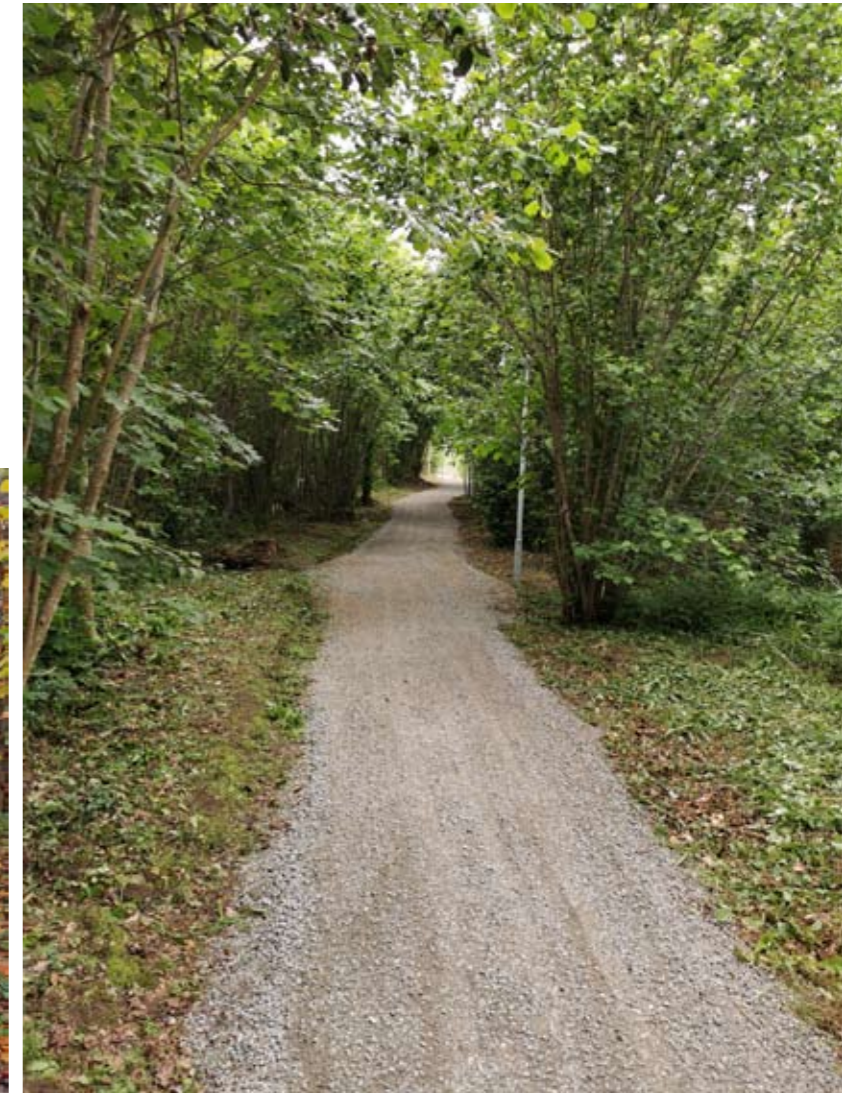

På östra delen av Dammenområdet har 4000 m² jämnats ut och fått en helt ny skinande gräsmatta. En plan, med ny etapp håller på att tas fram för den västra sidan av parken med olika aktivitetsdelar som utomhussal och ett kompletterande gångstråk i norr-sydlig riktning.

Hallabro

Vackra Kärleksstigen är en promenadstig på ca 1km som sträcker sig ifrån Lövstigen bort till hembygdsgården Vannslätten genom naturskön miljö.

Kärleksstigen blev färdig i sin grundutformning hösten 2016 och invigdes den 20:e november. Den fortsätter att utvecklas kontinuerligt och med hjälp av försköningspengar har damm, bänkar och solcellsbelysning tillkommit.

Kärleksstigen utgår och avslutas vid vackra Vannslätten, hembygdsgården för Hallabro och Backaryd.

Johannishus

Samhällsföreningen har fått utdelat medel från försköningspengarna till projekt med att köpa in bord med bänkar, fått anslagstavlor uppsatta samt plantering och underhåll av perennrabatter med blommor och rhododendronbuskar vid södra entrén utanför Ica affären i Johannishus samt senast till en ny parkering med 25-30 bilplatser utanför Rydsgården, Johannishus hembygdsgård, vilken ligger i samhällets utkant mot öster, där det möter ett vidsträckt pastoralt präglat herrgårdslandskap med bredkroniga, grovstammiga ekar.

Samhällsföreningen har ansökt om bygglov till parkeringen och den är nu klar och beviljad av Ronneby Kommun. Arbetet med den utvidgade parkeringen kan därmed startas.

Blommande rhododendronbuskage vid södra entrén till Johannishus.

Johannishus

Anrika omgivning finns i direkt anslutning till Johannishus samhälle. Mot norr med slottsmiljön, Listerbyån och den engelska parken. Inte att förglömma Johannishus skola med en utsökt utemiljö för barn och lärare. Och självklart inte heller Hjortsberga gravfält, där man på fotot kan ana utställningen av guldgubbarna i bakgrunden: Något som man fått försköningsmedel för att utveckla.

Två sommarbilder med herrgårdsmiljön. Utsikt från Johannishusåsen med magnifik vy från stensättningen mot slottet. Sist, men inte minst, en promenad längs det kanske vackraste snittet i Blekinge, längs Listersjön, med Blekingeleden

Kuggebodalandet

Kuggebodahalvöns samhällsförening bedriver en rad olika verksamheter. 2016 söktes försköningsmedel och ångbåtsbryggan i Kuggeboda gjordes i ordning med ny beläggning på bryggan (riktig tjära), gjutet anhäng för ramp, samt en uppgrusad plan, vilket gav ett mycket bra resultat.

Kuggeboda Byahus

Kuggebodalandet

Kuggebodalandet är en kustnära del av kommunen som är tätt befolkad med flera små samhällen och växlingar mellan glesare och tätare husgrupperingar, som i sin tur växlar med ett typiskt skärgårdsjordbruk, sommarbosättningar, permanentboende och natursköna partier som Lindö och Listerbyskärgården utanför. Det ligger dessutom i kanten mot Göholm som herrgårdslandskap och Gökalv som klassiskt område för Ronnebybor med sitt fina havsbud.

Naturskogen på Lindö

Lindö

Aspan ligger litet för sig själv intill Ronnebyfjärden. Här finns även Aspans kursgård. Barnens vandringsslinga på Aspan har gjorts, för att bli förklara och väcka intresse för befästningarna från första världskriget och stenbrytningen..

Listerby

Listerby samhälle ligger intill E22:an ner mot havet, med Slättanäs båtplats och badplats som slutmål i mötet mot havet och Listerbyskärgården. Det är ett sceniskt mycket vackert landskap med samtida höga natur- och kulturmiljövärden. Österut fortsätter det med Vambåsa, Almö, Jordö och Tromtö. Detta är klassiska utflyktsmarker och grunden till uttrycket "Blekinge - Svenska Södern".

För att ytterligare förhöja upplevelsen vid Slättanäs badplats ansökte Listerby Väg och Samhällförening om försköningspengar för att ställa ut bänkbord. Dessa används inte bara flitigt av badgästerna under varma sommardagar utan även vid picnic en tidig vårdag eller vid en grillning omgiven av höstens färger och havets brus.

Slättanäs badplats är en mycket uppskattad plats, inte bara för Listerbyborna utan för många kommuninvånare. Parkeringen ligger ett par hundra meter från badplatsen och vägen dit går vid strandkanten genom en fårbetad hage.

Två bänkbord placerades också ut vid Åsavallen som är en populär idrottsplats, där Listerby IK spelar sina matcher.

Listerby

Anslagstavlorna är placerade vid Shellmacken och vid Listerby Tennis respektive vid Motionsklubbens tennisbana i Listerby. Detta är viktiga informationspunkter för olika händelser på orten.

Nya tankar och idéer har framkommit och en ansökan om att anlägga ett parkområde vid grönytan som finns vid korsningen Enevägen/Slättanäsvägen är på gång inför 2020."

Nationaldagsfirande vid Hjortahammar skola, som hembygdsföreningen håller sedan 2012

Saxemara

Saxemara bastuflotte, Sjörök, är ett projekt som blivit förverkligat med hjälp av försköningspengar. Saxemara samhällsförening drog igång projektet som genomförts som ett samarbete med Niklas Nyström på Saxemara båtvarv.

Bastufloften är till för alla och är välbesökt under hela året.

Bastufloften ligger under sommarhalvåret ute i Saxemaraviken och under vinterhalvåret inne vid varvet. Tack vare försköningspengar har även en båt kunnat köpas in. Dessutom har en bryggplats kunnat byggas.

Foto: Bo Svensson

Saxemara

Bastufloften i vinterskrud. Bastufloften ger möjligheter till bastubad. Med is så kan man kombinera med ett vinterbad. Bastufloften ger dessutom Saxemaraviken ytterligare ett bidrag till atmosfären med ett aktivt bätliv, något som blivit en viktig del i hela samhällets image.

Saxemara har en miljö med återkommande attraktiva och mycket identitetsstarka platser, med kyrko- och skolmiljön i centrum, sitt nybyggda fotbollsstadium, båtbyggeriet och Yttre och Inre Badet som höjdare. Samtidigt som många platser kan framhållas så är det i delar tätbebyggt och det är inte lätt att som besökare slingra sig fram. "Återvändsgränderna" är många. I sen tid så har försköningspengar emellertid öppnat upp nya möjligheter för sammanbindande stråk men faktiskt även för helt nya områden med ytterst attraktiv natur. Något, som troligen blir ett framtida Saxemaras nya naturpark.

Diskussioner om hur man ska gå tillväga i fält, med Stefan Rehberg som arbetsledare i centrum.

Stefans gäng har här just öppnat upp barnens speciella lilla vik i den inre delen. Något som varit igenvuxet under årtionden.

Tjurkhult

Tjurkhults skola har kunnat få hjälp med ommålning tack vare försköningspengar, likaså den tillhörande vedboden. Detta har varit betydelsefullt för samhällslivet.

Tjurkhult

Tjurkhult är en väl sammanhållen by med stark landsbygdskaraktär, där gårdarna och tomterna ligger vid sidan om den långa "bygatan" på ett liknande sätt som i radbyn Hjalmsa. Det är för kommunen en spännande by då den ligger uppe vid gränserna. Bakom den gick tidigare riksgräns mellan Sverige och Danmark. Idag kan man ofta ana

detta och det ger en speciell stämning. Här är bilder från sjön Tjurken och dess bokskogar, där den forna riksgränsen mellan Sverige och Danmark gick! Ena bilden visar byns badplats och en andra bild visar brofästena för den bro som korsade riksgränsen en gång och samtidigt knöt ihop byarna. Här är också stora naturvärden knutna till sjön.

Öljuhult

Öljuhults Samhällsförening har sökt och fått försköningspengar till flera olika projekt. De har valt vid flera tillfällen att uppgradera pengarna med eget ideellt arbete. Det ideella arbetet och försköningspengarna gör att byn lever upp. Både boende och besökare känner att byn vaknat till och flera barnfamiljer har flyttat in. Det finns hopp om Öljuhult.

Då ombyggnaden av vildmarksleden vid Båtasjön gjordes anlades sandstranden och gräsmattan vid grillplatsen.

Öljuhult är en del i skogsbygden, med bebyggelsen spridd i form av grupper av eller ensamma gårdar och emellan dessa mängder av torp, där en del idag används som sommarbosättning. Viktigt i upplevelsen är de äldre slingrande vägarna och ofta breda, ovanligt vållagda stenmurar. Två centrum finns idag, ett kring Öljuhults kyrka och ett nordost om kyrkmiljön, där den tidigare handeln och affärerna fortfarande präglar miljön. Bygdegården och Båtasjön samt ett antal ytterst sevärda platser längs Bräkneån, som Gummagölsmåla och Ebbafallen, bör nämnas speciellt.

Öljuhult

Bron vid Lillån byggdes och monterades helt ideellt. Försköningspengar bekostade materialet. Båge sidorna av vägen som utgör entrén till byn från väg 27 till kyrkan var tidigare helt överväxt. Med röjningen som möjliggjordes av försköningspengar så fick man tillbaka känslan av att detta var viktiga kulturella platser och stråk i Öljuhult.

Då bygdegården snyggades upp, stod försköningspengarna för renovering av scenen både ute och inne. Även vid fönsterbyte samt för material till målning och tapetsering, som utfördes ideellt spelade försköningspengarna en viktig roll..

Entrén till byn från väg 27 till kyrkan var tidigare helt överväxt. Röjning möjliggjordes av försköningspengar.

FÖRSKÖNING

Foldern vänder sig både till den initierade och den mindre initierade. Den sammanfattar betydligt över tio års erfarenhet av det som i Ronneby kommun går under namnet "försköningsmedel" och som kommit att växa i storlek och betydelse steg för steg, från en halv miljon till de idag två miljonerna årligen, med en jämn fördelning mellan nyinvestering och underhåll, där beloppen inte räknar in den uppväxling som i princip alltid äger rum. Kortfattat så är det ett verktyg för att med kommunens stöd fånga upp lokala initiativ till att sätta igång och utveckla det som benämns "försköningsprojekt".

En stor roll i denna process har samhällsföreningar och motsvarande ute i samhällena och bygderna. I dessa finns ett lokalt engagemang, en lokal kraft, bygdekunskap och ofta även mer specifik expertkunskap, som avsikten är att fånga upp i en process, som snarare kan beskrivas i termer av samverkan och dialog, än modell för "bottom up-koncept". Att formulera ett "gemensamt projekt" är ett viktigt sätt att just få detta till att blomma upp och utnyttjas. Där finns också en ideell del som ofta betyder en rejäl uppväxling i insats.

Foldern sammanfattar utvecklingen både i stort och via en genomgång samhälle för samhälle. Här visas mycket av de olika samhällenas säregenhet och attraktionsvärden. Samtidigt visas här exempel både på de viktiga små vardagliga projekten och exempel på de stora, lysande projekten, som avser ge uppmärksamhet långt utanför kommungränsen. Slutligen så visas även exempel på hur "uppväxling" kunnat ske i detta sammanhang även via andra medel från organisationer som Länsstyrelsen Blekinge, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, universitet och Leader-Sydost.

MEDLEMMAR I RONNEBY KOMMUNBYGDERÅD

Backaryd Samhällsförening	Johannishus/Listerby PRO
Backaryd/Öljehults Hembygdsförening	Järnavik Skärgårdsförening
Backaryds PRO	Kallinge Folketshus
Belganets Samhällsförening	Kuggebodahalvöns Samhällsförening
Blekinge Enskilda vägar	Larssons fiske KN 62
Blekingepärlor	Listerby Samhällsförening
Bräkne-Hoby Bygdegårdsförening	Listerby-Förkärla Hembygdsförening
Bräkne-Hoby Företagarförening	Möljeryds Hembygdsförening
Bräkne-Hoby Samhälls- och Hembygdsförening	Risanäs Intresseförening
Bygd i Samverkan	Saxemara Båtklubb
Den Blomstrande Bygden	Saxemara mfl. byars Samhällsförening
Edestad/Listerby Bygdegårdsförening	Silpinge IOGT-NTO förening
Eringsboda Samhälls- och Hembygdsförening	Tjurkhult Byalagsförening
Hallabro Samhällsförening	Utvandramas väg
Johannishus Samhällsförening	Öljehults Samhällsförening

RONNEBY mitt i Blekinge - Sveriges Trädgård

Ronneby
KOMMUN